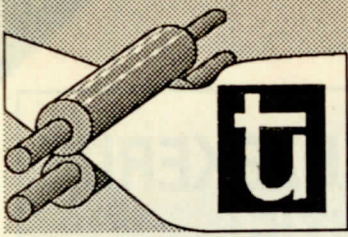

Kleine uitgeverijen (11): Oetgeverij Tellerlikker Groeten uit Groningen of Drenthe

1993

Kleine uitgeverijen

Kleine uitgeverijen kunnen nadrukkelijker dan grote bedrijven hun eigen specialiteiten uitvoeren. Zij zijn minder gericht op het maken van hoge winsten en meer op het uitgeven van speciale boeken of kaarten, zoals in het geval van oetgeverij Tellerlikker uit Winschoten. Het is een eenmansbedrijf, gevestigd in een voormalige garage van een gewoon huis. Bert van Vondel is er de 'baas' die de belangrijkste eigenschap voor zo'n functie bezit: zelfvertrouwen. Van Vondel geeft wenskaarten en kalenders uit met als belangrijkste doel de Groningse streektaal weer onder de aandacht te brengen. Wat hem in het Gronings al begint te lukken, begint nu ook in het Drents en straks zelfs in het Brabants vorm te krijgen.

Bert van Vondel opent de deur van zijn bedrijf. „Dit is de uitgeverij,” zegt hij opgetogen. Mijn vrouw wilde me het huis uit hebben met mijn papperassen. Ik zit hier op rozen.” Oetgeverij Tellerlikker zit in een verbouwde garage en puilt er al bijna uit: kasten vol kaarten met wensen in het Gronings en nu ook in het Drents. Het is het resultaat van een doorzetter die vorig jaar 14 augustus met een paar zelfontworpen kaartjes in een plastic tasje aan zijn fietsstuur door Winschoten reed om boekwinkeliers voor zijn handel te interesseren.

Door Marscha van Noesel

Nu heeft hij twee vertegenwoordigers in Groningen en Drenthe om de kaarten aan de boekhandelaren te verkopen. Hij heeft drie tekenaren: Mark Hendriks uit Groningen, Geert Schreuder uit Onstwedde en Anita Koopmans uit Schoonloo aan het werk, krijgt adviezen van Culturele Raden en ideeën en tekeningen van wie maar wil. „Wie een idee heeft die belt maar,” zegt Bert van Vondel. Hij heeft wilde toekomstplannen: kaartjes voor

de TT-Assen zijn in de maak en voor toeristen die straks in het Noorden op vakantie zijn, heeft hij ook 'leuke' kaartjes met de groeten uit Drenthe of Groningen in petto.

In feite kan het kaartje dat hij vandaag ontwerpt of laat ontwerpen morgen uitgewerkt zijn. Bert draait zijn hand niet om voor de 80-urige werkweek. Dat is het gevolg van zijn uit de hand gelopen hobby. Hij moet zijn fulltime baan bij een handelsdrukkerij wel houden. Als werknemer daar is hij vaak zijn eigen opdrachtgever, uitvoerder en klant. Bert van Vondel maakt lange dagen puur en alleen voor zijn plezier: „Van kaarten uitgeven is nog nooit iemand miljonair geworden en zeker niet van wenskaarten in streektralen. Maar als het zou gebeuren dan wil ik wel de eerste zijn. Daar heb ik geen bezwaar tegen.” Hij doet een greep uit zijn Groningse en Drentse kast en leest voor: 'Hokk'n. Gain pepier-tje..., mao wel mit joen twijbaident onder t veren peule?', 'Krieg n steert om mie', 'Verhoesd. t spultje staait op steel' en 'k Smok die al jaoren en k bin der aigenlieks (nog laank nait) zat van!' en 'Zaik..., wat n boudel, ja!'

Levenswijze

Bert van Vondel liep al jaren rond met een geheim plan ooit een uitgeverijtje te beginnen. „Dat idee leed een sluimerend bestaan,” zegt hij nu bruisend van werklust en ideeën. Hij schreef en tekende zelf nogal eens en won daarmee ook allerlei prijzen. Toen zijn vriend Ede Staal ziek was ontwierp hij speciaal voor hem een kaartje. Dat viel zo in 'de smaak dat hij zich heeft laten overhalen met de kaartjes verder te gaan. „Vooral in de streektaal klinkt zo'n wens heel anders. Gronings is voor mij een manier van leven. Je voelt en denkt in die taal. Ik heb ook een tijd in Utrecht gewoond, maar dat is toch heel anders. Ik moest steeds denken: daar hebben de mensen veel verpakking en weinig te melden. Hier is dat net andersom.” Hij neemt een paar voorbeelden van zijn wenskaarten uit de kast. „Een Groninger kan in een woord zeggen waarvoor een Hollander hele lange zinnen nodig heeft. Wij zeggen: 'hoe liekt t' terwijl een ander dan zegt: 'Zeg man, hoe gaat het met jou, ik heb je een tijd niet gezien'. Dat is het verschil.”

Hij begon vorig jaar augustus met eens serie van acht kaarten. „Ik weet het nog goed. Ik

stapte op een vrijdagavond met mijn produktie op de fiets. Hoe kwam ik er bij op koopavond boekhandelaren te gaan bezoeken. Het lukte toch en al snel bleek dat de kaartjes in Winschoten snel over de toonbank gingen. Mijn buurvrouw had wel wat tijd over en ging toen met de kaartjes in de rest van de provincie de boer op. Het werd een succes. Ik kreeg telefoontjes uit alle provincieplaatsen. Het is nog steeds een heel gek idee als ik ergens in een boekhandel kom en ik zie mijn kaartjes staan. Ook jongeren die zelf helemaal geen streektaal spreken, grijpen naar deze kaarten. Zo leren ze de taal en grijpen dan misschien ook naar een boek in de streektaal geschreven. En dan bereik ik precies mijn doelstelling. Ik wil graag dat het Gronings blijft. Er zijn nog steeds zoveel vooroordelen tegen mensen die streektaal spreken: een Groninger is boer, een Zeeuw is zuinig, een Fries is een stijfkop en een Drent is een krent. Ik gebruik die vooroordelen bij het ontwerpen van mijn kaarten, maak er grappen over. Een jood mag over zich zelf wel grappen maken, dus een Groninger ook. Zo zit dat gewoon. Ik zet voor een Groeten oet Grunnen-kaartje een Groninger boer in een Venetië-aansgondeltje rond de Martintoren.”

Eigen cultuur

De oetgeverij dreigt over zijn oren te groeien. Behalve de Drentse, Groningse en binnenkort ook nog de Brabantse wenskaarten geeft Van Vondel ook verjaardagskalenders en een Grunneger Jaorkalender met als wereldprimeur eerderdertiende maand uit. Van Vondel is even gemotiveerd voor het behoud van andere streektaalen. „De grenzen zijn open. Ik ben ook voor samenwerking. Opkomen voor je eigen streektaal is een positief effect van die open grenzen, denk ik. Je ziet in gebieden waar de grenzen ter discussie staan ook stromingen die juist voor het trekken van grenzen zijn, die zelfs te sterk en te eng nationalistisch zijn. Dat is een negatieve reactie. Daar ben ik op tegen natuurlijk. Ik wil het behoud van mijn eigen cultuur graag een positieve draai geven. Met die open grenzen is een zekere bescherming van je eigen cultuur heel belangrijk om de angst voor het grote Europa te verminderen.

Want voor wie is groot Europa eigenlijk goed: voor de handel misschien?”